لەێ شـێـعرە بێزارم ك شـەمسـیە

شـێـردڵ ئـێـڵپوور

ایل پور، شیردل، ۱۳۵٤-
لەێ شێعرە بێزارم ك شەمسیە/ شیردل ایل پور. کرمانشاه: ش.ایل پور، ۱۳۸۸.
۸۷ ص .
ISBN ۹۷۸۹٦٤۰٤٤۱۷۹٤
فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
واژەنامه به صورت زیرنویس.
۱ . شعر کردی- قرن ۱٤ . ۲. شعر کرمانشاهی – قرن ۱٤. الف. عنوان.
۱٦۲ /ك ۹ فا ۸ ۱۳۸۸ ۹ ل ۷٤٦ی/ ۷۹٦۲ PIR

ناسنامەێ کتاو

ناو کتاو: لەێ شێعرە بێزارم ك شەمسیە

شاعــر: شێردڵ ئێڵپوور

ڕوبەرگ: عادڵ سەنجابی

پیتچن: س . جەهانفەرد

چاپەمەنی:

شمارە: ۱۰۰۰

شابک: ٤- ۹۷۸ -۹٦٤ -۰٤-٤۱۷۹ ISBN

پێرست

وا.. ٧
سەفەرێ لە بنْ زەمان ١١
جار ناڵەت.................................... ٢٦
قەیران ٣٥
شێعرێ ک شەمسییە ٤٥
موورێگ ئڕا هوورەچڕێگ ٦٦
زەردێ ک وە پاییز چڕنەێ ٧٤
١ .... ٨٥
٢ .... ٨٦
٣.. ٨٧

:ـــ

وه ئێ شێوه نۆسانه یەێ مەکتەب یا نوورگە نییە؛ یە یەێ جمیان یا ڕەوق تاریخییە ئڕا دەرچێین لە دەسْ وێەردەیل دژەنەو؛ کووشانێگە لە نووایێ کۆنەخوازی و مەنەرکردن ئەندیشە لە چوارچووەیل تەنگ. لەزەت ها لە ڕەنگینی و تازەگی یانێ ژیان.

شێردڵ ئێڵپوور

وا

لە خۆنم شەن کەن
لە هەر دۆ لاوە
هەگْ زەلان ئەڵکەێد

خوٙنم بیٚەن وە تکْ بەیٚداخْ واوە
هەگْ شەماڵ دەمیەیٚد
خوٙنریٚژانم کەن لەیٚ ماڵ چەپاوە
هەگْ لە لا وەیشتەوە جمیەیٚد، وا
وە هوٙچ کونایٚگەو گت نیەکەیٚد، وا
دەسْ دارەیل تەکنیٚد، وا
لوو لوو گەنمجاڕەیل شەکنیٚد، وا
هەوٙراتْ داوانْ دوٙیەتەیل ڕوواکنیٚد، وا
وە هوٙچ لایٚگەو گت نیەکەیٚد، وا

گەردەچوٙچانەیلْ کووچەر
گەردەچوٙچانەیلْ بیٚ گوزەرنامەیٚ خوٙنکەر
وارانەیلْ سەرشیٚت
وارانەیلْ بیٚ پاسپوٚرت
کرِیوەیلْ خیٚرا
کریٚوەیلْ بیٚ ویزا

تا
ویستگەێ وێرم و کسیمەت و ڕخس
تا بنکەێ ڕزیان و وسیان و کچیان بەێد.

وە هۆچ داتەکێ پاوەن نییە، وا
وە دەلیا
وە بەڕەت
وە کۆیەسانەو
گت نیەکەێد، وا
قڵفْ مەرزەیل شکنێد ، وا
وا
وا
وا
خۆنم بێەن وە دەس شەماڵەێ واوە
هەگْ شەماڵ ئەڵکەێد
لە خۆنم شەن کەن

له هه‌ر دۆ لاوه
هه‌گ زه‌لان ده‌میه‌ێد
خۆنرێژانم كه‌ن له‌ێ ماڵ چه‌پاوه
هه‌گ له لا وه‌یشته‌وه جمیه‌ێد ، وا
وه هۆچ قانوونێ پاوه‌ن نییه‌، وا
قڵف مه‌رزه‌یل شكنێد ، وا

٨٤/٦/٥

سەفەری لە بنْ زەمان

کەپووم ـمْ
لە هەوسڵەی سرفتیْ قڕنێگ مەزووک[1]
بیٔئەنجام و خەریک
لە هامْشوو مەکرووم واژەگانی سەرد
ک مزگانی خڵێفەی مەرگ
لە منالْـدانْ زەمان ڕەسنن

[1] Mezûk عقیم و سترون.

پاوەنْ بەخت لە پاو
دەسبەنْ نان لە دەس
شەرمەساری بۆچگ هاوریٚ و
هات و نەهاتیٚ هەراێهەری هاوسەر
لە سەرم وەفرێگ واریە و
مەتەشخەڵ[1] پێسْ نێس وجودم
گاڵتەێگە وە شار

کەپووم مْ
مانایٚ چینْ خوەم ک هاسڵْ هەر رووژ باسکەیلم[2]
لە ڕشتارەیٚ[3] ژاژْ داریٚ بوود وە ژاژ[4]
تا چوو هزارە هەڵخەێد و
م هاسڵْ باسکەیلم تا هەردەیٚ هەرات

---

[1] Meteşxeĺ بت، صنم.
[2] Baskeylm بازوهایم.
[3] Riştare ژنتیک.
[4] Jaj سرمایه، دارایی.

وە سوفاڵینەیۆ نانیۆ بفرووشم.

کەپووم مْ
وە دۆ بەش ئنسانم و
بەشیۆ سێیم دەێدام[1]
لە هۆرمان[2] مێژوویۆ تیەڵ
نەتەوەیۆ [ڕووحێان شاد] لە منا مردێە و
م لە رووالّەتْ ئنسان کەفتمە و
شێت بۆمە
شیتْ شاتْ مەلۆچگەیلمەو
بەلە بەلْ بەلەمرکەیلمە و
مایۆ مایۆ ئەنامەیلم
بەرچەنگ بەرچەنگمە
ئەولْ ساتا
ئەولْ رووژا

---

[1] Deŷdam درندە، حیوان وحشی.
[2] Hüriman خاطرات، یادمان.

ئەولْ مانگا
ئەولْ سالّا
چمە گژْ دارا
دیوارا
درانەیا
ک شێت بۆمە و
ساتەگان لە تیما زاوزیٚ کردنە و
گرٚ[1] گارەگارێە بتەپیٚ لە تیم
مەسک[2] ماسیاێە لە مەلوچگەیلم و
سامێگ نەیٚرم
قەورْ کەنیایٚ و ئەڵهەیٚ نریایٚ.
شرایٚ[3] شێعرمە ئیٚرنگە
شێت بۆمە و
لە رووالّەتْ ئنسان کەفتمە و

---

[1] girˆ لحظه.
[2] Mesk آن، دم.
[3] Şiraê هنگام، موقع.

گیسم گاڵتەیێگە لە شانْ ئافەرینش.
لۆتم ناڵەتێ بەدەویە و
هۆرەیلم تراژیک‌ترین بووتیقاێ بەشەر
تا گەرْ مل هامە قوڕ زڵمات و
لە ساڕ کەگەم خەریکە داخنکیەم و
جەنگەڕامە
پەێەیلم پەرکام[1] کردنە و
لە زرانییەیلم دۆ دەکەڵ چقیاسە گْ
کوچگ بردنە و ئاسمان سڕینە و
ڕێ لە هەنْ مانگ و خوەر و ئاسارە بڕینە.
لە گوو مەمانم دۆ دەکەڵێ تر
لە ناوکم دارتەلێ چقیاسە و
لە تەڕافم دارتەلێ تر
وەێ شەقار شەقارەو بۆمە و
هەر شەقارێگم بۆیەس وە شەقامێ[2]

---

[1] Perkam غش، صرع.
[2] Şeqam خیابان.

وە یە بنیاێ وەرزێگ ئاسنییە
وەرزێگ دۆکەڵین
ئەگەر ک مانایێگ
لە هووشْ قرٍنەگان نەوارێد
پەنجەیلم پەنج خێاوان لاسیکیە
لە هۆرمانْ شارێگ ماتیکی
وە چووار رەزمم[1]
چووار مەیدانْ سیس
لە کەلام کووماریێ کەساس
ک وەرزەیلْ فرەیگ لە مەرامیێان پۆترکیاس و
زەمانْ فرەیگە کرٍ[2] و بێدەنگن
وەکوو کولانەیێ پەلەوەرەیلْ ئەفسانەئی
ک لە نەغم عەقڵانیەتی سمنی
داوایێ داوێان
لە مەدارْ هەر رووژ چەرخەیل و چناوەیل

---

[1] Rezm مفصل.
[2] kiȓ ساکت، سکون.

چلوسیاس.
وه مْ ژان ئاسن و دۆکەڵ و خەسپەن[1] مەرگ زانم
وه مْ وەلیفەتْ خەبات[2]، وەلیفەتْ ئڵاتن، وەلیفەتْ ئازادی
زانم
گوایِ باوەڕەیل فەتیرن و
ویژدانەیل فەقیر و
ئنسانەیل نەهیر و نه شیر
وه مْ له جوغرافیایِ کرْ داوتیِ ژیەم و
دەسەیلم له هەر رووژ نێریِ دەسان گرن
ک له هەمیشەی مْ
زرکترین ئەندامه
جا مْ
چۆ کرێگ ڕاس
له ڕیازیاتْ قسەگان
له هساواتْ باوەڕەگان

---

[1] Xespen وظیفه.
[2] Xebat مبارزه.

له لامنجی[١] داخوازیەگان
شکیامه و
له هەوەسْ سەوارەتەگان پشیامه
□
کەپووم مْ
وه دۆ بەش ئنسانم و
بەشێ سێیەم دەێدام
تەناسخْ هابیلم له رووالەت قابیل
یا قابیل له رووالەت خوەێ
ک له مەدارْ خوەم
له گــل کەفتمه و
له کەشکەشانێ تووق[٢]
پڕ له واشیاتێ هەرقول
ک پاێ هامْشوو هەر رووژ قۆتا دەن
له مەدارْ خوەم کەفتمه و

---

[١] Lamincî محافظه کاری.
[٢] Tûq شلوغ و پر سر و صدا.

پەیەیلم لە تەنیایی خوەم
دڕا کردمە و
هەیمەیم[١] تا هامْشوو یەکم ئنسان لە مدارْ خوەیَ
سەد ساڵ نورییە.
جا مْ ڕنها ڕنهامە و
لە هەردەیَ هات و نەهات
هاتمە
لە نەغم نێریەیلْ یەرەق کردیَ
لە ئاسوو فەقان دراتمە
لە بان خوەم ئڵاتمە
ک لە رووالەت ئنسان کەفتمە و
شێت بۆمە و
شێوەیَ شەمەنان گرتمە و
جامەکەگان ڕقویەت[٢] سەفەری وە هەجم روومەتم نیەکەن؛
ک مۆنهەنیەلْ عەرەبی

---

[١] Heŷmeŷ فاصله.
[٢] Rqüyet رقبت.

له دەمچەوم

کووچْ ڕاسامالۆْ زەمان کپاننه و
له سارٍکەگەم خەریکه داخنکیەم و
تا گەرْ مل هام له قورٍ قسه و
سەلاخێ له قورٍگم
یەێمقومی[١] سەر قسەگان کەێد.
مْ ماسیەتْ شێعر ها له گوردەم و
سەفەرْ خۆن له جانگیەیلم
پەێ شکانن تاسەێ بێجگه له دژەنەی[٢] ساتەگان
نیەگەرێ.
وه ترٍمەبکیش هەر رووژ تامەزرووەیل و تەنگاوەریەیل
له تاوْشتْ ساتەگان
وه ئەنجامێ بێجگه له مەزووکی و مەرگ نیەڕەسێ؛
ک ئنسان وه تاسەیلْ بەدەوییێگ چۆ

---

[١] Yeŷ miqwmî مدام و پیاپی.
[٢] Dijene تکرار.

براوبەشی و

ئازادی

و

عشق

رزا نیّــا

ئنسان وە مەسخ ڕزا دا
مەسخْ قایدەگان لە قایدەیلْ ترەک
زەربْ ساختمانەگان لە ساختمانەیلْ ترەک
وە زەربیّان وە ناو کەسەیلْ ترەک
وە بەش کردن جهان وە قایدەیْ بەدەویەت
سلْم ئنسان شکان و
ئەقرەوی[۱] منم
کْ هەر لووچْ دەمچەوم
دەرەێگە دەم واکردیْ
لە ترسناکی زەمان
کـ قەمقاز[۱] خورشت و خوەشی و خوەر قــوتا دەیْ

[۱] Eqrewî نتیجە، پاداش. ←

تیەریکە شەوێ لە ڕەگەیلم سیتْگ وەشنێد و
«چشتێ چۆ ئاگر لە دەرۆنم ڕووالە کیشێد»
وە هۆچ سەردەمێ ئەقەورە تنەمەزەو نەۆمە
ک تەڕە دۆیەتێ خوەێ لە خوتوورەێ ئاپارتمانێ خنکان و
ئەترەش[2] ئووردی تەنیاییەگان برد
وە هۆچ سەردەمێگ ئەقەورە قڕا نەۆمە
ک پیاگێ لە نەغمْ سەتەلایتەگان
خوەێ لە مانیفستْ فمنیست ئارەخا کرد.
□
کەپووم مْ
وە دۆ بەش ئنسانم و
بەشێ سێیەم دەێدام
لە هەوسڵەێ سرفتی قڕنێگ مەزووک
ک دیوارەگان هەر رووژ لە سارکەگەم خوەن و
خەریکە لە هووشْ خوەیان

---

[1] ← Qemqaz اسکلت، چهارچوب.
[2] Etreş جسارت، شجاعت.

وە دەفینەیٚ مەرگ سپارنەم.
رێیەگان بیٚئەنگار بەنەم و تیەرنەم و
لەشم پرێژێگ پڕ لە ئجبارْ سەفەرە
ک هەر رووژ پیەنای زەمان وە پێەو مەلە کەم
وە دیم
خوزەێگە
تا
دگانەیلم تام تەنیاییەگانم لە هورەو نەوەن
ئەریٚ!
م
م
م
ک داوڵْ واشیات ئنسان لە تاوشتْ زەمانم
شێت بوٚمە ئێرنگە و
شرایٚ شێعرمە
ئێرنگەیٚ نێر
ک کەلەگان هەوسڵەیٚ رەوەن لە تیٚان وە فەقان ڕەسییە و

تماشا ک زامێگ وە سوو بۆ
لە هافزەیٚ دەروەچ
وە سەرەنجامیٚ مونهەت ڕەسییە و
ئنسانەگان
هۆرمان جمیان لە خوەیان کوور کردنە
مْ وەلْ قەمقازیٚ خەمبارا
هەرایهەری دازایمەسە روومەتْ زەمانا و
لە «کاست» تاریخی خوەم
توززیامە.

بەوجی ک کاشفەیلْ خنجەر
کاشفەیلْ خەونەگانْ م بۆن
کشوەرگوشایلْ پڕ کینەت
فاتهان ئاوەختەگانْ م بۆن
وە خودایلْ نامشماڵ
دەمسازْ ئامانجەگانْ مْ بۆن
سێیەم بەشْ پێس نێسْ جهان ئۆشم

ئێرە، ئێرە، ئێرە

قڕە

قڕە

قــڕە

قڕە و قڕان لە شوونێ

قتْ براێ بڕە

شەڕْ ئاگر ژێر خوڵەمڕە و

وەزْ ئنسانەیلْ شڕە و

شەوەیلْ دڕە و

ژیانْ پڕ لە کوتْ پڕە و

دەم زگوردیەیل[1] زڕە

ئێرە

ئێرە

ئێرە ...

زمسان ۸۵

---

[1] Zigwirdiyeyl مجردات، از واژەی«زگورد»به معنی مجرد گرفته شده است

جارێ نالەت

هەنایێ تەزەکێ خوەرنیشتان
تەڵواسەیێ[1] دڵتەنگی لە شانێ شار شەنێ
م خوەم داوشکیامە.
داوشکیامە و
خەریکە چۆ زەنگووڵێ لە ناقێ زەمانێ دڕا بووم و

[1] teʕwase اضطراب.

کڕ
سڕ
سْــوڕ
لە هەوگل[1] دەنگْ خوەم
لە کەشکەشانەیلْ تر گووش بتەکنم
ک جارْ جادەگان هەر رووژ جایْدەم و
م بەیْدە جارْ ناڵەت و
لە سەرم سەرهەڵدانیْ سەر لە سیْرفی ساتەگان کوتیْ
ک راسەو نیەوم لە ژیْریْ.

سیەتا وە سقانەیلم پایْەمووری ژەنیْد و
بوورتا لە بەرەریْەیلْ لەشم
بالوورانی بلووغ چریْد و
قەیْران[2] جنسیْگ لە رەگەیلم
تـوشْ سەوارەتْ شیْتیْ هاتیْە.

---

[1] hewgil برگشت، بازگشت.
[2] qeŷran حادثه و بحران.

م سەرم شارێگ هەڵشکیایۊ
لە نەرینجگەیۊ[1] نێریەیلْ نەوڕ
وەرواسەیلیۊ هۆرد و هراش، لە تیۊ چەکینە و
چڵ کیشانە و
چڕاننەسە گورتینەیۊ گڕەگانا
ک پاقاژەکەریۊ پەیۊ خاکەساری، لە کاڵبەد زەمان نەمەنێە.
وە م لە سلووکْ سەواراتەیلْ سۆڕ
لە سەرزەمینْ سەگ‌مەرگییەیل
وەلْ ژیوژاوا و ژانا ئامیتەم و
هۆرمانیۊ نادیار
لە خوڕشتْ زرانیەیلم خوەێد و
لە هەڵ و مەرجْ خێاوانیۊ
لە تیما دەس کەێدە ئارەما[2]
ک پێلاگانْ هەمیشەیۊ م

[1] Nerîncige تعصب، غرور.
[2] Arema درد و حالت قبل از زاییدن، بیشتر در حیوانات.

له تیٚا شەلن و
له هەوەسْ گامەگان م
ماریفەتەیلی کوچ پاوە تیەرن
ک شیٚعرەیلیٚ بایٚەقورەتن
وە باوەریٚ له چەوەیلم کولانە کردیٚە
ک سالٚیانْ سالٚە
ئەپرۆنگ[١] بیٚ گورتینە بۆیە و
له هسکوویٚ سەرد قوم کردیٚە و
له گاو ماسی سیٚویایٚە[٢]
م چیٚمەسە جارْ نالٚەت
ک له مقەیٚمەیٚ وەهدانیەتْ سەرم
ترٍمەبکیش، تۆشْ نقورەیٚ شەرم هاتیٚیە و
ورٍینەیٚ هەرایٚهەرییٚگ له سەرم ها له زوو[٣]
ک شەرتْ شیٚتی

---

[١] Eprünĝ جذابیت و زیبایی.
[٢] Sêwiyan فرسوده شدن.
[٣] Zû چیزی که در جای خودش گرداب مانند می چرخد و پایین می رود.

وە لەیلاجْ نەتویەنمی دانایمە و
سخڵْ هەمیشەیْ هۆرم
هاوچەرخْ نەکردەیلْ نەمرە
لە تاوشتْ زەمان.
وە دەمچەرە و کاویش هەمیشەیْ مْ
ژەهرْ هەراێهەری واژەگانێگە
ک م وە نقورەیْ مانا و
ئەنجامْ پۆچەڵْ بانان ڕەسنێد.

چێمەسە جارْ ناڵەت
ک لەێرە نە ئەهووراێگ هەس و نە ئەهریمەنیْ
وە ئنسان لە ئەڵبوومْ مانا
تۆشْ ئەفیوونْ سەمبۆڵەگان هاتێە و
لە چوواردەرێان هەستی
چۆ حرووفیان هەڕافی پێشە ساز کردێە و
بۆیەس وە هۆهایْ[1] لە هەڕقـۆلی[1] ژان.

---

[1] Hüha هیولا. ←

سە ئەو بنەدرس بردنْ هەقیقەت
کارێگە
ژار
خار
سەقیر
هەقیر
هەهـ هەهـ هەهـ هەهـ !!
م گڕەگان گاڵ وە لیم کەن و
هەستیْ بۆچگم
ڕازیێ چەنە زڵمات لە تیێ خەفتێە و
چێمەسە جارْ ناڵەت
ک شەش دیوارْ لفانیێ
م وە نشیری[2] خواردنە و
تەنیا عەقڵانیەتێان جامەکێگە

←١ Herr̂qülî ژرف و بسیار عمیق.
[2] Nişîrî شیرخوارگی، بە زمانی گفتە می شود کە فرزندی شیر می خورد و فرزند دیگر بە دنیا می آید.

ک لە دەرد دازایە و
درانەێگ
ک وە هەوشْ زەمان چەکیەێد و
منْ لە هۆچْ پەتی تا هسار سەگی تەوزەک و تیتاڵی
دەس کیش کەێد.

سە چێمەسە جار ناڵەت و
یەکم کووشکێگ کوتم
دار و تەفرەقەیۍ خوەمە
ک مزگەوتْفرقەیلۍ فەقیرە و
وەلیفەتەیلۍ بۆچگ لە تیۍ خا کردنە
جا بنەڕەتْ قلاّیلۍ کوتم
ک ترسناکی سامناکْ زەمین و زەمان، بەنایان کردێە و
دەم لە بنچڕْ ئونچگْ زاڵە لە سەر سوومارەیۍ ئنسان
ک چێمەسە جارْ ناڵەت و
زەمان، لە وەیشتْ ژانەگانْ م ئێجارە شەق بەێد
ئەگەر سەر واز بکەن

وە ئەسپْ ئەنجام مْ
ئێجارە لە شیپەیٚ موبەدی پیر و پڕکینەت
فاڵْ فیڵەسوویی[1] فێر بۆیە و
گورتینەیٚ گڕەگان ئێجارە لە شیپەیٚ کینەتْ م پشکیەن
ئمجاگْ ساتەگان دەرفەتێگ بێەن.
[بیلام لە دەرەوەیٚ جهان وە گیس ژنەیلیٚ دارْ بێەن
ک سوومارەیان لە شێعرەگانْ منا
شەهید بۆیە]
ئەیٚ تف!
تف !
تف !
تف !
تف لە سوومارەیٚ ک ئاخیٚ ئاگروەشنیٚ ئارەخا نەکەیدو
کۆیەسانیٚ نەجمنیٚ
یا هەناسیٚ ئقیانووسیٚ نەشڵپنێد و

---

[1] fêl̂süw حیلەگر.

خۆنی پەێ جادەێ جەدیدی نەداڕشنیێ!
بیلا لە هەندەرانْ جهان وە گیسْ ژنەیل دارم بێەن
ک م چێمەسە جارْ ناڵەت و
لە سەرم سەرهەڵدانیێ سەر لە سێرفتی ساتەگان کوتیێ
ک ڕێیەگان لە پشت توخمارەیلْ زگوردین
وە ناوەخت سزاریەنیێ کردن
بیلام هاوار کەم ئیێ سەرهەڵدانە
ک ئوونچگْ لە گیریان نیەتیەێد
هـــاوارە هـــ
ـــــ
ـــــ
ـــــ
ـــاوار
زمسان ٨٥

قەیران

دامە لە نقورەو
کە پاقاژەم نیەکەیێد
لێویامە لەێ هەنهەنْ سەرد و سمنیە
لووقیامە لە هامْشوو ئیێ شارْ رەنگینە گ
ژاژْ گوندەگان[١] هەڵمژێد

---

[١] Gund دە، روستا.

کە پاخەشەم نیەکەێد
شێویامە
شوون سیەم و
کە شینم نیەکەێد.
ساختمانەگان بڵێنن
ئەونە بڵێن گْ
نوورەیلْ م دی وە خوڵا نیەڕەسێ
کەلەگان باریکن و بێ ڕێوار
ئەونە باریک
ک ئایەمەگان هڵووفا دەن و
نـزْ ئاوەختەیلیان هەڵچنن
وە م سەگ گیانێگم
ک سەگ دەور دەم
لە ناو ئێ شارە گْ سەگ لە تێ سکام نیەگرێ
سەگ ساقدان بخوەێد!
زەمان هەر شەو لە لەشم نەغمێ کەنێد

ک خەونەیلم[1] لە تێ خەێوا بوون
نەغمێ وە بێ پەیی قڕنەیلْ ناتێ
ک قولانجەیلْ نۆر لە تێ داخنکیەن،
نەغمێ وە بێ پەیی دەنگْ داڵگم
هەگْ موور تیەرێ

وەێ داێە، م کییم؟!
مەرگ لە سەرتیلْ سینگم
خیپ کردێە و
سارکەگەم چڕانێەسە خوەێا
پەێەیلم دازاینە و
دی لە شوونم نیەتیەن
وەێ داێە م کییم؟!...
لێویامە لە هامْشوو ئێ شارْ ڕەنگینە گ
ژاژْ دیەکەگان هەڵمژێد.
لووقیامە لەێ هەنهەنْ سەرد و سمنییە

[1] Xewn رویا.

دامە لە نقورِەو
کە پاقاژەم نیەکەێد

سەۊیری[۱] دەرێگ نییە
پەلامارێگ نەمەنێە
ئازادیِ خوازێگ نیەکەفێدەو دیِ
سەۊیریِ دەر ئێرنگە لفْ مەزووکْ دارْ کەێکووێگە و
خەونەگانیِ لە وەیشتْ بەوش[۲] دارِزیاس
پەلام دەرەیل
ئاگەیل ئەنفالْ وەشنن و
فەرمان وە کوشتارْ لەێەوەرەیل دەن.

وەیِ وەهای!
وەها ها های!
ئیِ هاوارمە وە هۆردان بوود

---

[۱] Seüyrî صبوری.
[۲] Bewş هیجان و اضطراب.

ئازادی خوازێگ نیەکەفێدەو دی
جا تْ
کەڵەجمن واگەد بجمن
لێزم برٍمن
کنْ کووم کە
سەلارخانەێگە شار
رێ وە هەردەێ بایەقوورەتەیل بەێد
وڵات باوەڕەیلْ بۆچگ و
نەرینجگەیلْ نێر.

یە لە کەڵەگانْ داڵەلان شنەفتمە
یە لە پەرییەگانْ هەورامان شنەفتمە
یە لە ماسیەگانْ سەیمەرە و سیکان شنەفتمە
ک م لە لانەمایێ
وا
واران
یا وەفر

چنار
چروو
یا چنوورم و
چەفتاوەگیژ خیاوانەیلْ پڕ لە باوەڕْ دۊکەڵین
لە یەک پاچنێدەم.
خیاوانەیلْ مەزووک
ک پایْ پاقاژە هەڵکزنن.

وەیْ دایە!
دەروەچەگەم ڕۊ ئەو هەوشْ قەساوێگ چەکیەێد
ک پایْ کەمووتەر وە گلیروو داوەسییە و
درانەگەم ڕۊ ئەو زاڵی چەکیەێد
ک تفْ نیەڵەتْ مانگ و خوەر و ئاسارە کەێد و
نوورْ ساڵْ مانگ و شکرْ خوڵا.
چراگان چەمیانە و
لە ڕۊ ڕێوارەگان تفنن

بەوشْ زمەیَ[1] ویش
لە ڕیشیَ پیاوەتی داکوتایە و
سەران سڕەپەپوو سێوڵیان کەن.
هاوار شەهید!
هانایَ شەهید!
ئامان شەهید!
سەڤیریدەرێگ نییە و
پەلامْ دەرەیل، وە ئەنفالْ ڕزا دانە و
نفتەیَ ئازادی
توشْ سێدارەیَ خەو هاتێە.

ئاخ! ئازادی
ئازادی، مەلْ بیَنزێگە
کولانە لە دەفتەرْ مەخشْ منالەیل کردێە و
هاواریَ
جیکەیَ

---

[1] Zime سیخ.

هناسێ

لە قورگ ْ ئاموژیار دارزیاس
داخم!
ئەنجاخ[1] ئازادی جیکەێ بکەێد.
ئامان! شەهید
کووشانێگ نییە
جۆلەیگ
جمیانێگ
هاوار شەهید
دامە لە نقورەو
کە پاقاژەم نیەکەێد،
لووقیامە لە هامْشوو ئێ شارْ رەنگینە گ ْ ژاژْ گوندەگان هەڵمژێد

وەێ دایە، وەێ دایە، وەێ دایە!
باسکەیلم پەتیین

---

[1] Encax اگر.

لە هەر تڕمەبکیشیٚ[1] یان ستەمیٚ
تماشایلم پەتیین
لە هەر مەبەستیٚ[2] یان مانایٚ
هۆرەیلم پەتیین
لە هەر باوەریٚ یان بەرهەمیٚ
وە ئاخەن ک دەسْ پەتی
تووزە لیٚ نیەڵسێد.

وەیٚ وەهای!
وەها ها های کەڵەجمن
واگەد بجمن
لێزم بڕمن
ئیٚ دوونْ شەڕمە شڕکە
م ئەمشێڕْ جمیان و
کسیمەت لە ناو سەرم سەر وە لیٚ شێویایە

---

[1] Tir̂mebikîş جدل و کشمکش.
[2] Mebest منظور.

که‌ڵه‌جمن، واگه‌د بجمن
لێزم بڕمن
کنْکوو که‌ و
هه‌ڵکه‌نه‌م له‌یْره‌
م ئه‌مشێرْ جمیانم
جمیان.

تاوسان ٨٥

شێعرى ى شه‌مسییه

له دنیایێگ
ک داوانه‌ی ده‌رده و
سۆبسیده‌گان سه‌رفْ ساڵانه‌ی مه‌رگ
«کوچگ له قیڕه‌ی قوڕاق خسن» و
زگ جه‌ڕ دان
سه‌واراتێگه له‌ی شێعرا

ک شەمسی لە زگ ْ قەمەرییە و
لە سەگ و سیەتا ڕشیاسە ملێا.
وە م خوەیڕەوزی[١] زلْم
دگانەیلم دڕنە نەکردێە و
جدیتر لە جەنگم
لەێ «شێعر و ساتْ» ورسێیە
ک مەسیرْ فازڵاوەگان لە خەونەگانْ م وێیار[٢] کەێد و
لە وەلیفەتْ ژن و ژیان
ئەونە مهیلانە هیلاننە
ک جامەکەگان ڕیش کردنە
لە زەمانْ ئیێ شێعرا ک شەمسییە.

وە هەڵەشە یانیێ پێیا بۆن؛
لە پێناسەی[٣] شەمسیێگ

---

[١] Xweŷ r̂ewzî اعتماد به نفس.
[٢] Wêyar گذر، گدار.
[٣] Pênase شناسنامه.

ک ناو مْ لە پەراوێزْ هەجمیٚ چەنە مۆستەتیل
خەریکە دارٍشیەێد
لە داێرەیٚ ک وە دنیا ناتمە
وە کەسیٚ ک ڕازانەیٚ م ڕشان
لە زەمانْ هرووفی ئیٚ شێعرە خەێوا بۆیە و
منەقی[1]
م لەیٚ شێعرە مجاوڕم[2]
ک داڵگم لە هەمیشەیٚ بەێتەگانیٚ تەکانێەسەم و
دۆ داڵْ دەرد
لە خڕْ سەرم
هەراێهەری هشارْ مەرگ کەن
چق دۆ عەقرەوەیٚ ساعەت
ک هشارْ زەمان
وە سەفەرْ قەڵەم لە رووموەتْ قاقەز و
سەفەر لە ریٚ و بانْ کڕەیلْ بڕیایٚ و

---

[1] Mineqî فعلا، دست به نقد.
[2] Micawir زمین گیر شدن، سکنا کردن در جایی از سر اجبار.

لقْ وشکْ زەمان
پەیەو دان لە سوومارەیَ سەرد ڕەنجە
ک لەیَ شیعرا شرەیَ تێد و
م وە پێلاگانمەو
ک شەیتانیین، خەریکە لە تیَ داخنکیەم
«خۆنم ئەودەرْ مەشکە»
ک ملهرێگ لە تیما تاو گوان دایە و
ناوم زوور ـــ
ـــ برایَ خوداس
ئیَ قسەیَ بیَسەرە
ک پایَ لە گلێم مەداین دریژترەکە
بلانسبەتْ عەرەبیەت یا بەدەویەت!
ک رەنگ لە روومانیَ خورومیاس
لەیَ شیعرا ک هجرییە و
لە سەگ و سیەتا رشیاسە ملیا.

وە م دایم لە کەسیَ پەتییم

لە هەمیشەی کەسی
ک هێلانەی ها لە بنْ جهان و
م لە جیەگەی نۆختەچین نامە
لەی شێعرا
لە روومەتْ ئازەو قاقەزی ک هێمان تگست (text)ی
لە تێا نەتەپییە و
شاعرەگەی لە پیەنایْ زەمان بەرزەپای کردێە
سڵام شاعر!
ئی شێعرە ڕەوایەتْ بەشەیلْ بی ناو ژیانە
ک لە بەنگەی ترس سێویانە و
لە دەرەوەی جهان خەوەری لە ت چاپ نەڤوە و
تەنیا لە زەمانْ جامەکەگان پاوە دەیشتی کردێە
وە م ئی شێعرە چاپی نیەکەن شاعر!
سادق لە شێعرەگانْ تنا چە کەێد؟
ک فیلم سازی ناسازە و
«جاجگی دزیایێە»
وە «دینار لە دەفتەر گوم نیەود»

له هافزەیٚ شەترەنجی زەمان

ناودیش هەر کە تووایٚد .....

A.b.c.d.

x.y.z

لەیٚ شێعرا ک شەمسییە و

«قورٍواق قیرٍنیٚ پرٍ زکیٚ ئاو چوود»

□

ساڵ قەمەری/ شەمسی/ شانسی

م له ساڵ مرٍیخییٚگ

له سینگەیڵ هەجمێگ پەراوێزی

وەکوو تنەمەزەوی شێتانە

له زەمانیٚ باوگی

بۆم وە ساڵ پەنجیا و... و

له ساڵەیل بەدەوی

تا دۆیایٚ ئیٚ فلشە ←

شێعرەگان له م هەیۆواینە و

خوەیان له زەمین خسنەسەو خووار و

م ده‌سه‌یلم په‌تیین له‌ داستان
له‌ ده‌سان/ له‌ دیرووک[1]
م مساویٚ بایٚه‌قووره‌تم
له‌یٚ دایٚره‌ ک وه‌ دنیا ناتمه‌.

کی وه‌لا به‌یٚده‌م؟!
م کی وه‌لا بووه‌م؟!
م له‌ شیٚعره‌گانم ته‌مام بۆمه‌ و
بوو خـۆن له‌یٚ شیٚعره‌ تیٚ
ک له‌ هه‌وه‌س شاعره‌گه‌ی
ئناری له‌ شه‌قْ زه‌مان ترنجیاس
شیٚعره‌گانْ که‌سیٚتر ک ناویٚ شیٚعردڵه‌ و
م له‌ زه‌مان عه‌موودی شیٚعره‌گانیٚ مه‌له‌ کردمه‌ و
له‌یٚ شیٚعره‌ بیٚزارم ک شه‌مسییه‌.

وه‌ خوه‌ر سه‌ره‌و خووار ئلاٚیٚد

---

[1] Dîrok تاریخ.

له‌ هافزه‌ێ شێعرێ ک شه‌مسی نییه‌ و
م سارڕکه‌گه‌م سه‌ره‌و خوواره‌
له‌ێ داێره‌ ک وه‌ دنیا ناتمه‌.

کی وه‌لا به‌ێده‌م؟ بێجگه‌ له‌ شێعره‌گانم ک جا/ من
م کی وه‌لا بووه‌م؟
بێجگه‌ له‌ جامه‌ک ک خودْ زه‌مانه‌
جامه‌که‌گان ئه‌ر دارڕزیه‌ن
م رێه‌گان گشتێ خه‌مه‌ شانا و
شوونْ پاگان ترنگنمه‌و[1]
ک رێه‌گانْ ئێ شێعره‌
هـتۆژه‌ێ ئاێه‌م له‌ێ ئاساره‌ خه‌نه‌گه‌رْ ئاسیاو
له‌ گه‌مه‌ێ ___
ک دینار له‌ ده‌فته‌ر گوم نیه‌ود
له‌ هافزه‌ێ شه‌تره‌نجی زه‌مان
ناودیش هه‌ر که‌ تووایْد ....

---

[1] Tirnĝanin زدودن و صاف شدن.

١٠, ٣, ٢, ١
ت، م، ئەق
لەێ شێعرا ک شەمسییە و
چوو ئەڵگر سەگ دز دیارە.
□
گیان!
کوچگ لە قیڕەێ قوڕواق خسن و
زگ جەڕدان
سەواراتێگە لەێ شێعرا
ک گڕەیڵ فانتزی لە چەمەرەێ ژان و نان خول خوەن و
ساتەگان پەێجوور م لە پەڕ پاساژ کەن
لە مەدار مەقروور سات دیوارییێگ
ک
خرت
خرت
خرت
خرتنەکەیلم داخوروومنێد و

پەیەیلم داڕشنێدە گەردوونەیٚ تووفانیٚ
ک تا ئەبەد لە زامەگانْ م
سەرگەردانە.
لە ڕەگەیلم، کاولیەیلْ ئێش
پەرتخْ سۆریٚ سەرخەن و
م لە نیمەیٚ ئیٚ شێعرا
بووم وە دۆ لەتەو
شەقێگم بوود وە سەگیٚ شەمسی
لە شەقْ زەمان و
شەقێگم بوود وە ژنیٚ کووبیستی
ک ئلاهەیٚ شێعراوە
لەیٚ شێعرا و
دەرکەفتە لە مەدارْ زەمان.

جا لە پەراوێزْ شەرقی ئیٚ شێعرە پیاگیٚ پاخسێیە
ک جاجگیٚ دزیایە و

بەرزەقم[١] مْ ــ یانیَ لە مەنتق و هندسە بێزارم
ک لە بەتنْ ئیَ مەتنا
یا لە زگْ ئیَ دەقا
ئاسمان لیَژا بۆیە و
چڕانیەو
ڕەنگ لە ڕوومانْ ئیَ شێعرە گووڕانێە.
م خەونەگانم شلەو بۆنە و
داتلیانەسە داوڵما
لە شێعریَ ک شەمسییە و
قوڕواق قیڕنی پڕْ زگیَ ئاو چوود
□
گیان!
کوچگ لە قیڕەیَ قوڕواق خسن و
زگ زەڕدان
«وە ... خەر سووالە کردن» و
«گشتیَ عمر لە دان برشیایَ دەسەو لسین» و

[١] berzeq آشفته و دژم.

بەغدا لە ... باوەڕەیلدەو
دیار بۊن و
نەوسد کلگ سزان و
ئاو برشانن
سەفەر لە هەڕاقی هەمیشەیٚ سفرە و
وشەگان، دەمجایٚ دژەنەیٚگن
ک گووشەکْ عەقڵانیەت خەن
لە شێعریٚ ک شەمسییە و
چوو هەڵگر سەگْ دز دیارە.
□
قسەگان ڕیش درن
لە بەتنْ ئیٚ مەتنا و
ڕێەگان کەڵەشێرە[١] کردنە و
چراگان، گوڵەیلْ ڕەشێگن
لە مەزارْ خێاوانیٚ
ک گچشتیٚ تامْ زەڕ دەێد و

١ Keleşêre نوعی بیماری چشمی است.

م گیرفانه‌یلم په‌تیین
له تامْ ڕه‌سمی بانک.
ته‌وته‌مێگیش ک سه‌جه‌ره‌ێ وه ئنسان ڕه‌سی
له‌ێ شێعرا
له کتاوێ نیچه‌ئی
X له جیێ دانانه و
دووسیه‌گه‌ێ مه‌خڵوومه کردنه
له شێعرێ ک پڕ له مانگ و خوه‌ر و میلاده.
ئێره له‌یۊاسه دی
سه‌رزه‌مینْ پاره‌خه‌ته‌یل
یان کرِه‌یلْ له‌ت له‌ت کریاێ
وه م نخته نیه‌نه‌م
ک تمام نیه‌ود ئێ شێعره و
ـ له‌ێ سۊن تا ئه‌و سۊن ـ
م پاێ خوه‌م شه‌که‌ت که‌م
ک فه‌رج ـ خوالیێ‌خوه‌ش بوود ـ
له پارێزگاێ کْ «ده‌سْ که‌س ئڕا ده‌م که‌س نیه‌چوود»

له پارەخەتێ خوەیَ زەمان قەیچی کەیَد.
_ رووهیَ شاد _ ئەرنه/ مردیَه
له جیەگەیَ مۆستەتیلیَ دانەیم لەیَ شیَعرا
ک دەرەکی هات و بنەکی مرد
له شیَعریَ ک شاعرەگەیَ هیَمان مردیَه
له ڕەشهەلاَت
[ڕەش یانیَ: ئافریقا، لۆمۆمبا، ئاپارتاید، ماندلا]
وه رووژمەرنگەیَ[١] تاوان سەختیَگه
له شیَعریَ شەمسی
های پیا!
ک قینم لید تیَد
من و شەراو
له شوونْ جا/میَ
هندسی، کووبیستی، ئکسپرسەهیونیستی
هەلکەهەلکمانه
[هندسه یانیَ: گووڕ، دەروەچ، دیوار، جاده]

---

[١] Rûjmernĝey روزمرگی.

تا یەک، دۆ، سێ، چوار، پەنج، شەش، هەفت خەت
ئەڵقورنێدەم
وە دزی مەلائێگەو
ک لە شێعرەگانْ م
زەمان وشکنێد و
لە یە ئەودۆیا
لە شێعرەگان م چەمێگ سۆیەر ڕەوانە و
ـــ وە ناڵەت بچم- یە سەدجا
تا خاس ئێ قسە بچووده دڵدا
ک م کفر و ڕۆتەمەنی و مووسیقا و شەراو
لە شێعرەگانْ کەسێ ک شەمسییە
سانسۆر کردمە
لە دایرەێ ک وە دنیا ناتمە.

دۆ لاپەڕە لەێ دەفتەرە وە چەرمێ هیلم
ک حۆکمێ سەنگسارە لەێ شێعرا و
تاقوەسان، پڕ لە سان.

لەڕ شێعرە بێزارم ک شەمسیە

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

وە م سەختم چەنە سەگ

ک وە ژیانێ ئەدەبی

لە شێعرێ ئەبەدی

له وڵاتێ نه ئیلای و نه ئەولای _
یەێ لای
شان ئڕا نەکردێ کوتم
ک دووسیەگەێ[1] مەخڵوومە بۆیە
لە زەمانْ بەردەڵبەردْ باوەڕەگان
ک قیلێ لە سوومارەێ ساتەگان واری و
شێعر تەنیا ڕەگێ لە خەرمانەێ خۆن بۆ.
چۆ پەڵْ هەڵاڵە
[هەڵاڵە: گوڵْ عشق/ لۆلپەڕ؛
گوڵ ئێش/گلیروو؛ گوڵْ ژان]
وەم بەختم نیەڵکەفێ لەێ شێعرا
ک بێ‌مایە فەتیرە
ڕاکیشان لە هەردەێ ک
«مێوان یەێ شەو دۆ شەو خوەشە»
لە شێعرێ شەمسی

[1] Dûsiye پروندە.

ک لە هەوسْ شاعرەگەیَ ئناریَ لە شەقْ زەمان
ترنجیاس و
لە سارِکْ وشەگان چەمێگ لە خوَن
سەر لە بەردستان کوتیَ.
وە هەڵەشە یانیَ: پێیا بوَن لە پێناسەیَ شەمسییێگ
ک ناوْ م لە پەراوێزْ هەجمیَ چەنە موَستەتیل
خەریکە دارِشیەێد
لە داێرە ک وە دنیا ناتمە.
□
گیان!
وشەگان ... لە بەتن ئیَ مەتنا و
هەوەجەیَ ئقتسادی م فام نیەکەن
ک فمنیستیَ فەدەویم و
دوَئاتەشە لە مەێدان ژن
لە شێعریَ ک شاعرەگەیَ هێمان مردێە
لە رەشهەڵات و

م سەرەنج[1] رەنج، لە شەقْ دۆ دەنگیەگان دەم
ک ئەرقْ بەرقْ ژانن
لە رژتاوەیٚ هوورەچڕەیل بەدەوی
م سەرەنجْ ڕەنج
لە باستانْ مـوورەگان دەم
ک دەرەتانْ دەردن
لە ئاژاوەیٚ مەرگ
وە دگانەیلم کەفێدەو لیخەرووەیلْ خوەم و
لە سارِکەگەم بووم وە دارا
ک لەیٚ خێاوانە دریژترەکە و
زامەگانیٚ ئەر سارێژ[2] کەن
سا شەکیەێد لە مەداریٚ
ک گرینویچ دی ساتْ ڕەسمی جهان نییە
لە داێرەیٚ ک وە دنیا ناتمە
جا

---

[1] Serenc جستجو.
[2] Sarr̂êj التیام.

پەیشتم/ وەیشتم/ لەیشتم
دەرکەن
تەرمم ئەڵنەن وەرەو
تیەریکانیٚ
تەرکەبانیٚ
دارسانیٚ
ک سارٍکەگەم درٍتر لەیٚ خیٚاوانەسە و
لەیٚ شیٚعرە بیٚزارم ک شەمسییە.

زمسان ٨٦

مووریٚگ ئڕا هووره‌چڕ

ئڕا ئبراێم حسه‌ینی

هه‌گ ْ وه ناوه‌خت
ناڵه‌ێ ناکووک ْ نه‌قاریٚگ
تووژ ْ زامه‌گاند هه‌ڵکه‌نێ
یا ئێواران له خاترد ئه‌ونه دریژه‌و بی
ک سیٚوه‌ره‌گه‌د وه بنیٚا بڕ نه‌کرد

یا کەڕاکەیلد دەنگْ تەوڵیَ لە تیَ منجەو دا[1] و
ریَ لە خاترد گوم بۆ لەیَ هاماریيە
بزان چاوهاریَ چاو هاردێە
هەگْ ئاسمان تۆشْ تنەمەزەوی هات و
قرمان و نەواری
یا ئەورەیلْ ڕۆش ڕۆش
لچەقوڵی گرتان و
قاچْ زینەگان چەمەریئۆشەیل ماچ کردن
یا لە کولووڕی بەڕۆوەیل
کیەنیەیلْ زۆخ قوڵپە دان
بزان چاوهاریَ چاوْ مەرگ هاوردێە

هەنایَ ئازیەتبارەیل وەل دەسەیل هشک لە خۆنا
سۆنْ دەوارەیل کیشانەو
یا ئافرەتەیلْ ڕۆتەڕ
وە سەر پایَ پەتی

---

[1] Mincew dan جمع بستن آب پشت مانع.

هەیهەلای گیسەیلێان کردن
بزان زرمەی سمْ سوواری مقرازْ مەرگ وە مزگانی
هاوردێە و
هەنهەنْ هەزارەی کەمەردەنگ‌کەرەیلە[1].

دارتەلەگان شەوارە کەن و
لە بنْ ئی شەوارە نوقما بوون
ئاسووەیل دەوار کەن لە مل و
زەڕینسووارْ سەروەچیخ
خەرقە بوود لە خونْ یاڵەیل و
سڕیەێدە سووسەی[2] خەوێگەو
سەماوی
سەردەجاڕْ سرفتی لە شەفتول خوەی
خەوەیلْ هەڵەپەڵە دۊنێد و
منجە درارێد

[1] Kemerdenĝkere کمر کوەهایی کە صدا را بازگشت می دهند.
[2] Sûse صدای ضعیف، رخنە.

ئاخه‌ن!
به‌و شیتاڵم که شیه‌نه‌چیر[1]
وه داسه‌یلْ وه‌زیفه
ک ده‌یشته‌یلْ ئیٚ گازڕانه[2]
گه‌نم‌جاڕه‌یلْ خه‌من
به‌و لاولووم که و
له سقانه‌یلم پیپنه‌که‌یل بیٚ‌په‌رتخ بساز
هووره‌چڕه‌یل، کتاوه‌یلْ ده‌نگین
بازرگانه‌یل یه‌یٚ ده‌نگیٚ، وه په‌تی
مه‌زات‌که‌ره‌یل عمر
په‌یٚ دڵخوه‌شی

بچڕ هووره‌چڕ
سه‌رکوٚیه‌ی بچڕ

---

[1] Şîyeneçîr رقیب، هم پالگی.
[2] gazirâan کابوس.

تا ئاسکەیلْ شادی
میناخەیلْ[1] خەم بچوچنن و
لە وەزنەیلْ دەنگد
پەڵنگەیل سەرهەرزەی، بەتاڵەو بوون
لە هەڵدڕین مانگەشەو

هانایٚ کزەکەر
کزەکز بکەو
ئەونە «بسووزو تا سوو سپیٚ بوو
تا رووژْتر هەنی دەورانْ کی بوو»

یا تْ هوورەچڕ
قەریبی بچڕ
تا نیٚشتەرەیلْ دەنگد
تەنگاوەری تەنْ زەمان هەڵدریٚد و
ئەمشیٚرەیلْ ئەڵشکیایٚ

---

[1] Mînax گل سنگ.

لە چارەوایلْ شەڕ پاوە بارن و
لە لووفەیلْ دەنگد
خارْ خەم لە هورەو بووەن.

پایتەختْ ژانە ئێرە، هوورەچڕ!
دۆدەنگی بچڕ
دەێریم کە لە دەرد سەرگرانی
لە شەقارْ گەوزەگان رووژ و شەو
تا لە عەقڵانیەت و ئجبار بهەێوام
لە ناهمێەری و سیەتا
ک خەنێەیل و خەمەیل
لە لێوەیلْ تْ ئاشتی کەن.

بەو شیتاڵم کە شیەنەچیر
وە ساتوورْ سەلاخەیلْ ئجبار
لە چواردەرێانْ دۆ دڵی و
گاکوشەیلْ یەقین

بەو لاولووم کە و
لە چوار رەزمم
چوار دزەلەیٚ بیٚوچان بساز
لە پووسْ شەرمێم دێوڵیٚ.
هوورەچڕەیل ساقیەیلْ سەرخوەشْ سڵامەتن
لە دیواخانەیلْ پەژارە
لە وێەردەیلْ خارەت و خەم
سارێژکەرْ نەغمەیلْ نەزووکی
لە پراسویەیلْ بێدەنگی
یا بەێتاڵْ بەێتەیلْ ئەڵشکیایٚ
لە ئایینْ ڕەوەنْ نارەڤیەیٚ رێوار و کار
ماشین و شار
بازاڕ و بار
وە لەێوا هەر رووژێگ ئاوا بوود هوورەچرێگ مرێد و
لە خاکْ دەنگیٚ هوورەچرێگ زاێد
تا ئاسووەیلْ خەم
دەوارْ سیەتا

له مل داخەن و
خوەر پەیاپەی ئڵایێد و
هووره‌چرێگ .....

ئەری لەیوا
هووره‌چرێگ زایێد و
هووره‌چرێگ مرێد.

گوڵان ٨٨

زەردی ک وە پاییز چڕنەی

گوڵەیلْ هەسرەت ک چەقن
گیرفانەیلم پڕ ئەنوو کەن و
کەنان کەنانمە
هەڵکەنیەم
ک پایز هاتێە

چوار وا
لە چوار ڕەزمم
هوومْ فەسڵەگان شێونن و
م لە سات خوەم هەیْوام
وەڵْ دوانزە نێشتر ساموورايیا لە گوردەم و
سیۍ تازیانەۍ مسری
ک رووژۍ دۆ جار لە تیما «هاراگیری» کەن
وە م گیانۍ تەشە بردێیم ک لارەملْ قەمقازێگە.
گوچانەگەم بێەن
ک لەلگْ تەنیایی مْ
لە رووژەیلْ نەشماردۍ عمر بیۍدەرەتانم بۆیە
گوچانەگەم بێیەن
ک پاییز هاتێە و
گووڕیان ڕەنگەگان شێوْ شعوور لە شێعرەگانْ م دەێد و
نزیکە تا شێاییگ لە تیما باڵ دراریێد
ک پاییز هاتێە و
قاسووەیل پاییزی

به‌ێن و به‌س وه‌ڵ وایا کردنه و
زه‌وار «زڕوان» بیٚ‌مدوومی
له بیوه‌ژنی جاده‌یلن
وه ژیان هاتیٚ هه یه بوود
تاوسانیٚ مردیٚ و
ئه‌زره‌تیٚ نه‌چه‌قی
ک پاییز وه‌حشی‌ته‌رین وه‌رزه و
گڵاریژان شه‌رمه‌سارته‌رین مانگ
وه م هێمان ره‌نگ زه‌رد فامێده‌م
زه‌رد تلڵا
زه‌رد گه‌نم
زه‌رد گڵا
زه‌رد سێفیٚ پاییزه
ک وه داریٚ سه‌ره‌و خووار
دارا لووسه و
خوه‌سن وه جازبه‌یٚ زه‌مین ده‌ێد.
ئاخ! ره‌نگ زه‌رد

تامْ تلّڵاکوو زەمین
قەیرانْ زەمین نزیکە
کڵاوەیلْ وەفر
ک لە هەنهەن فەسڵێ متقاڵی لە شعوورْ ئمساڵ
بانەو خوار
وەفرەگانْ پار لە سەرم سەرپووش کەن و
وەهارێ ک بیڕا تیەێد
ساقەیلم لە هەڵقەێ پار پەڕنەو
وە م هێمان وەڵ نازْ مووسیقاێ ژنا قەریبم و
ئێمانم ناتمام
یە باوەڕْ کەسێگە
ک م کشتْ لەشێ وێران کردم و
وە ئاڵووشْ ئێ ئەنێشە تێخم دەێ
ک م وە مناڵەیلْ کسیمەتم خێانەت کردمە
- داڵگم ئۆشم.
پیڵاگانم بێیەن
ک سەردەوا سەرساڵْ ڕەخسْ مناڵانەێ وەلیفەتەیل

له دەنگ ْ دیرووکی منه.

ئامان! منالْیەیلْ بیٚمدووم
ک هاودەسْ پاییز بین له شاڕوو عمر
دەنگْ دیرووکی م تامْ خاک دەیٚد
خاکْ ئاوەختییْ جامەک
خاکْ ئاوەختیی جادە
خاک ئاوەختیی جاڕ
ک چارەنۆسْ م بۆن
چارەنۆسْ نیٚسْ نگریسْ نەپیٚچ

وە هەر وایٚگْ دەمیٚد
باساکم ساف بوود
ک مەرگْ شاعریٚ نزیکە
وە مەرگ هاتیٚ هه یه بوود
خوڕشتْ بادیٚ پاییزی و
چەکیانْ دەریٚ
له بیٚوچانی هاتوو چوویٚ بیوەژن

له‌ جووقێ کار وکارخانه‌ و ماشین و مه‌رجداوێ بێسه‌مه‌ر.
ئاخه‌ن! به‌شێ م له‌ ساڵ و مانگ چه‌ بێ؟
رووژ نێس و
مانگ نێس و
ساڵ نێس و
ژیان نێس
خوه‌زێه‌و هه‌ر وه‌ دنیا ناتیاید ئۆدیسه‌!

م هاسڵێ بێده‌نگی نیشتمانێ خوه‌مم
هاسڵێ ئلاتنێ داڵگێ له‌ نه‌زووکی
ک هه‌په‌ێ سه‌گێ هانێ م دا
تا ئه‌ڵوارِگیه‌مه‌ درانه‌ێگا
ک پاییز هاتێه‌ و
له‌ ده‌نگێ کشێ کاشێ واژه‌
له‌ ده‌رقنێ خوه‌م
گووش بته‌کنم
له‌ ده‌نگ دورێ زه‌مین ک بێواژه‌ ژیا

وە چووار جامەک دانەم
تا چوار فەسڵ قەزاوەتْ عمر نامشتێیم بکەن
تا چەن پاییز مەشیا بژیەم
پاییزان سس و سەرگەردان
ک وا وە گەردوونە شرەگەیەو
ک هزار ئەسپْ قرا سەرسەری بەنەیٚ
باساکم ساف کەیْد
ک بێدەنگی بەشْ ژن لە تەتەبوْ تەمەدن بۆ و
داڵگم هەر نەزای لە خاکەلێوەیٚ داوانەگەیٚ
هەجمیٚ کْ بوو خاک چەشیم و
بۆم وە هاوسەفەر نووح
لە مەزاتْ فەسڵەگان.
ساتەگان قزاوەتْ عمرم بکەن
لە زڵماتیٚ ئەونە خەس
ک وە دەس دەسەژییٚ بکەید و
گەناڵییێگ ئەونە تێژ
ک وە کارد قاچیٚ بکەید.

مْ هاو سەفەرْ واهێڵانم
لە بوعدْ سێیم ئاسارەیٚ ک p = ٣/١٤ نییە.
ئەیٚ ئەورەیلْ پاییزی!
ک سوو مەماندان وە خاهشْ لوٚتکەیلْ ناهروو کەینەو
بخچەگاندان داخەن
تا لە تاجرەیلْ ونیزی و
مەلەوانەیلْ فنیقی و
جامەکەیلْ هەڵەبی
چە وە یادگار هاوردینە
- : تیرمەیلْ ڕەش
- : گوورانیی تیەڵ و
- : جادەیلْ بیٚ ریٚوار ڕەفیق!
- : وە هەرلەیٚوا ورەو تیەریکان چیمن و
هەگْ ماینەیلْ کوٚیەی لە ت کوومیانەو
بزان مردیدە
هەگْ سەگڵاوییەیل لە ئاوْ دەمد قوٚتە نەوردن و
قسەگاند نەدڕین

هه‌گ ْ بزنمژه‌یل
له‌ بووسانْ گووانه‌یلد ئاره‌ما نه‌کردن
بزان مردیده‌و
ده‌نگ ْ دیرووکید
تامْ خاک ده‌ێد
هه‌گ ْ ته‌ڕه‌ دۆیه‌ته‌یل له‌ زاێرد سیچقان کردن و
له‌ هندسه‌یٚ ئه‌نامه‌یلد
داریٚ بیٚ ناو نه‌دره‌وسیا
هه‌گ ْ وه‌ڵ تامْ شه‌ومه‌نه‌ییٚ گڕه‌گانا قه‌یٚ نه‌کردی
بزان تۆشْ سه‌واره‌تیٚ مه‌ده‌نی هاتیده‌ و
هۆرمانْ باستانیید
وه‌ ده‌نگیٚ مدیترانه‌ئی فرووشایده‌ و
تامْ واران چۆ زه‌خمیٚ له‌ گیاند سارێژ بۆیه‌)

وه‌ مه‌رگ هاتیٚ هه‌ یه‌ بوود
ده‌ریٚ تا ئیٚ دیم ئه‌و دیمْ ت بکه‌ێد
له‌ بیٚوچانی هاتوو چوویٚ بیوه‌ژن

لە جووقْ کار وکارخانە و ماشین و مەرجداوێ بیٚسەمەر.

وە هەر وایگْ دەمێد
قلْفْ پەێیەیلم شکنێد و
کەنان کەنانمە هەلْکەنیەم
ک پاییز هاتێە و
پەێامبەرانْ پاییزی بەێن و بەس وەلْ وایا کردنە و
م ئازیەتبارْ زەمینم ک وەلْ گامەیلْ منا دەور خوەێد
لە گەردوونەیٚ کەشکەشانیٚ
ک خوەر لە خوتوورەیٚ خاک
شەفیرە کردێە و
مانگ لە نەغمْ تیەریکانیٚ
پەنیرە بەساس
وە فەسلْەگان لە گامەیلْ م تمام بوون
باێەقوورەتیٚ ک وەلْ پالْتاوێگا چوودە سەفەر
ک وا دەسەیلی وێران کردێە و
ئازیەتبارْ زەمینێگە ک گامەگانیٚ نەخوەێد.

خوەزوەو زەمین ئەقەورە شەمسی نەڤواتا
کە م لە سێوەرْ زەمین
لە هزار ساڵ بێدەنگی
گووشەتەپەیٚ دەنگْ باستانی دەرۆنم بۆواتام و
زەمان
مەردەکیٚ شیشەئی پەیٚ خەڵەتانن دەسەیلم
لە تیەریکانیٚ ئەونە خەس کە دەسەژی بکردام و
بێدەنگییێگ ئەونە ڕاس
کە ڕۆتەو بۆوام لە تیٚا
بیٚهوچ فەسڵ
بیٚهوچ واژە
یا هوچ مەرجداویٚ کە ناوْ م شێردڵ بۆواتا
لە پیٚناسەیٚ کوردی.

کرماشان ۲۸/ ۸/ ۸۷

١

باوشیٚ وە چەنیٚ

خانم؟!

تا فەرسەق فەرسەق جادە ئڕاد بکیشم

وە کریکارانْ چینی کْ وەفادار مەنن

وە دیوارْ زوور

جادەیٚ ئەوریشم، نە!

جادەیٚ لە ئەوریشم ئڕاد بکیشم.

خاکەلێوە ٨٨

٢

وەفریێ، نە!
تووژیێ دۆ دڵی واریە ئمشەو
تا
م رووژیێتر بژیەم
یا نە؟!

٨٧/١١/١١

٣

هەر بزەخەنە، دەروەچێگە و
هەر هەنەک دەرێ
هەر ماچ کەلێگە و
هەر خاترە خیاوانێگ
تا
هات و چوو ماڵد بکەم
سەرئەنجام بێمدوومی!

٨٨/١/١٤